ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ • ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΤΙ ΔΙΚΑΙΟΥΣΑΙ
ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙΣ
για άδειες μητρότητας και γονικές άδειες

Απλές συμβουλές ισότητας
για την εργαζόμενη μητέρα
και τον εργαζόμενο πατέρα
στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

ΠΩΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΤΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΜΑΣ

Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος).

Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις (άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος).

Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος).

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του κράτους(άρθρο 21 παρ. 5 του Συντάγματος).

Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.
Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας (άρθρο 22 παρ. 1 του Συντάγματος).

Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών. (άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος).

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ/Η ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ-Η:

- δικαιούσαι άδεια γάμου έξι (6) εργάσιμες ημέρες εάν εργάζεσαι εξαήμερο, ή πέντε (5) εργάσιμες ημέρες αν εργάζεσαι πενθήμερο.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΕΓΚΥΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ:

- ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψή σου λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας.
- όπου για την πρόσληψή σου απαιτείται προσκόμιση ιατρικής βεβαίωσης, προσλαμβάνεσαι χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία σου ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκόμιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας.
- απαγορεύεται και είναι απόλυτα άκυρη η καταγγελία της σχέσης εργασίας σου από τον εργοδότη σου τόσο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης σου όσο και για το χρονικό διάστημα ενός (1) έτους μετά τον τοκετό.
- δικαιούσαι να μετακινηθείς εφόσον εργάζεσαι τη νύχτα σε αντίστοιχη θέση ημέρας. Στην περίπτωση δε που η μετακίνηση αυτή είναι τεχνικά ή και αντικειμενικά αδύνατη απαλλάσσεσαι από την εργασία. Αυτό ισχύει και κατά τη διάρκεια της λοχείας και γαλουχίας.
- απαγορεύεται η απόλυσή σου εφόσον είσαι έγκυος, λεχώνα και γαλουχούσα, προκειμένου να εξασφαλιστείς σε περίπτωση άσκησης των δικαιωμάτων σου.
- απαλλάσσεσαι από την εργασία σου για προγεννητικές εξετάσεις.
- για κάθε δραστηριότητα που ενδέχεται να εγκλείει συγκεκριμένο κίνδυνο έκθεσής σου ως εργαζόμενης εγκύου, λεχώνας και γαλουχούσας ο εργοδότης σου οφείλει να έχει στη διάθεσή σου μια γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων. Στην εκτίμηση αυτή προσδιορίζεται η φύση, ο βαθμός και η διάρκεια της έκθεσης των εργαζομένων γυναικών ώστε να είναι δυνατό να αξιολογηθούν όλοι οι κίνδυνοι της ασφάλειας και της υγείας τους καθώς και κάθε επίπτωση στην εγκυμοσύνη ή τη γαλουχία τους στη συγκεκριμένη περίπτωση. Οι γυναίκες που ενδέχεται να βρεθούν σε μια τέτοια κατάσταση καθώς και εκπρόσωποι των εργαζομένων πρέπει να ενημερώνονται για τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης. Οι έγκυες, λεχώνες και γαλουχούσες εργαζόμενες δεν υποχρεούνται να εκτελέσουν δραστηριότητες για τις οποίες η αξιολόγηση έχει δείξει ότι συνεπάγεται ενδεχόμενο κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία τους. Αυτή

η περίπτωση αντιμετωπίζεται με μόνιμη ή προσωρινή προσαρμογή των συνθηκών εργασίας ή και του χρόνου εργασίας, με αλλαγή θέσης της εργαζόμενης ή απαλλαγή από την εργασία.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΜΗΤΕΡΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ:

• δικαιούσαι άδεια μητρότητας (τοκετού και λοχείας) διάρκειας 17 εβδομάδων.

• το μειωμένο ωράριο για θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού σου διαμορφώνεται ως εξής: Για χρονικό διάστημα τριάντα (30) μηνών από τη λήξη της άδειας τοκετού, δικαιούσαι είτε να προσέρχεσαι αργότερα είτε να αποχωρείς νωρίτερα από την εργασία σου κατά μία (1) ώρα κάθε ημέρα. Εναλλακτικά, με συμφωνία του εργοδότη, το ημερήσιο ωράριο των μητέρων μπορεί να ορίζεται μειωμένο κατά δύο (2) ώρες ημερησίως για τους πρώτους 12 μήνες και κατά μία (1) ώρα για έξι (6) επιπλέον μήνες. Το δικαίωμα αυτό έχουν και οι θετοί γονείς παιδιού ηλικίας έως έξι (6) ετών, υπό τους ίδιους όρους των φυσικών γονέων και χρονική αφετηρία την υιοθεσία. Την άδεια φροντίδας παιδιού δικαιούνται και οι άγαμοι γονείς. Εναλλακτικά και έπειτα από συμφωνία με τον εργοδότη, την άδεια αυτή δικαιούται ο/η εργαζόμενος/η να τη ζητήσει ως συνεχόμενη ισόχρονη άδεια με αποδοχές, τη χρονική περίοδο κατά την οποία δικαιούται το μειωμένο ωράριο για τη φροντίδα του παιδιού του.

• σε περίπτωση απόκτησης παιδιού με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας κατά τη διάρκεια του θηλασμού, το μειωμένο ωράριο δικαιούνται η γυναίκα που γέννησε και η αποκτώσα μητέρα.

• δικαιούσαι μετά το πέρας της άδειας μητρότητας να επιστρέψεις στη θέση εργασίας σου ή σε ισοδύναμη θέση, με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες και να επωφεληθείς από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούσο κατά την απουσία σου.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΠΑΤΕΡΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ:

• σε περίπτωση γέννησης παιδιού δικαιούσαι δύο (2) ημέρες άδεια με αποδοχές.

• την άδεια απουσίας για λόγους φροντίδας του παιδιού, μπορείς εναλλακτικά να ζητήσεις κι εσύ εφόσον δεν κάνει χρήση αυτής η εργαζόμενη μητέρα του παιδιού σου, προσκομίζοντας στον εργοδότη σου σχετική βεβαίωση του εργοδότη της μητέρας του παιδιού.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΓΟΝΕΑΣ

• δικαιούσαι γονική άδεια ανατροφής (άνευ αποδοχών) τρεισήμισι (3,5) μήνες μέχρι το παιδί σου να φτάσει τα τρεισήμισι (3,5) χρόνια. Ο άγαμος, χήρος ή διαζευγμένος γονέας (μητέρα ή πατέρας) εφόσον έχει την επιμέλεια του τέκνου του, δικαιούται 6 μήνες γονική άδεια ανατροφής.

• εάν είσαι γονέας που απέκτησες παιδί με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας δικαιούσαι τις άδειες που αφορούν τη φροντίδα και την ανατροφή του παιδιού, ως εάν ήσουν φυσικός γονέας.

• δικαιούσαι μετά το πέρας της γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού σου, να επιστρέψεις στη θέση εργασίας σου ή σε ισοδύναμη θέση, με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες, και να επωφεληθείς από οποια-

δήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούσο κατά την απουσία σου.

• σε περίπτωση ασθένειας των παιδιών σου, ή άλλων μελών της οικογένειάς σου, προβλέπεται άδεια (άνευ αποδοχών) μέχρι έξι (6) εργάσιμες ημέρες το χρόνο. Σε περίπτωση ασθένειας παιδιών η άδεια αυτή καθορίζεται σε 12 εργάσιμες ημέρες κατ΄έτος εφόσον ο/η εργαζόμενος/η έχει τρία παιδιά και πάνω. Το δικαίωμα αυτό το έχεις και εάν είσαι μερικώς απασχολούμενος/η.

• δικαιούσαι άδεια με αποδοχές για παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης των παιδιών σου στη στοιχειώδη ή μέση εκπαίδευση μέχρι τέσσερις (4) ημέρες το χρόνο. Το δικαίωμα αυτό το έχεις και εάν είσαι μερικώς απασχολούμενος/η.

• δικαιούσαι πρόσθετη άδεια δέκα (10) εργάσιμων ημερών το χρόνο με αποδοχές, εάν έχεις παιδί ηλικίας έως δέκα έξι (16) ετών, το οποίο πάσχει από νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος ή αιμοκάθαρση.

• Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας σου και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση σε βάρος σου για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΑΣ:

• εφόσον έχεις χηρέψει ή είσαι άγαμος (η) γονέας που έχεις την επιμέλεια του παιδιού σου, σου χορηγείται άδεια με αποδοχές έξι (6) εργασίμων ημερών το χρόνο, πέραν αυτής που δικαιούσαι από άλλες διατάξεις. Γονέας με τρία (3) παιδιά ή περισσότερα, δικαιούται άδεια οκτώ (8) εργασίμων ημερών. Η άδεια αυτή χορηγείται λόγω αυξημένων αναγκών φροντίδας παιδιών ηλικίας μέχρι δώδεκα (12) ετών συμπληρωμένων, χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά μετά από συνεννόηση με τον εργοδότη, σύμφωνα με τις ανάγκες του γονέα και δεν πρέπει να συμπίπτει χρονικά με την αρχή ή το τέλος της ετήσιας κανονικής άδειας.

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ/Η ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ:

• δικαιούσαι άδεια απουσίας με αποδοχές πέντε (5) εργάσιμων ημερών σε περίπτωση γάμου.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΕΓΚΥΟΣ-ΜΗΤΕΡΑ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ:

• δικαιούσαι άδεια μητρότητας με πλήρεις αποδοχές δύο (2) μήνες πριν και τρεις (3) μήνες μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση απόκτησης παιδιού πέραν του 3ου (δηλ. 4ου και άνω), η μετά τον τοκετό άδεια σου προσαυξάνεται κάθε φορά κατά δύο μήνες.

• αν έχεις ανάγκη ειδικής θεραπείας, μετά την εξάντληση της αναρρωτικής άδειας με αποδοχές, δικαιούσαι κανονική άδεια κυοφορίας με αποδοχές, μετά από βεβαίωση θεράποντος ιατρού και διευθυντή γυναικολογικής ή μαιευτικής κλινικής ή τμήματος δημοσίου νοσηλευτικού ιδρύματος.

• αν έχεις υιοθετήσει τέκνο δικαιούσαι άδεια τριών (3) μηνών με πλήρεις αποδοχές εντός του πρώτου εξαμήνου μετά την περαίωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, εφόσον το υιοθετημένο τέκνο είναι ηλικίας έως έξι (6) ετών. Ένας μήνας από την άδεια αυτή μπορεί να καλύπτει απουσία της υπαλλήλου κατά το προ υιοθεσίας διάστημα.

ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΓΟΝΕΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ (μητέρα ή πατέρας):

• δικαιούσαι άδεια άνευ αποδοχών συνολικής διάρκειας έως δύο (2) ετών για ανατροφή του παιδιού σου ηλικίας έως και έξι ετών. Διάστημα τριών (3) μηνών της άδειας αυτής σου χορηγείται με πλήρεις αποδοχές στην περίπτωση γέννησης τρίτου παιδιού και άνω. Σε περίπτωση διάστασης, διαζυγίου, χηρείας ή γέννησης παιδιού χωρίς γάμο των γονέων του, την άδεια αυτή δικαιούται ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια.

• ο χρόνος εργασίας σου μειώνεται κατά δύο(2) ώρες ημερησίως, εφόσον τα παιδιά σου είναι ηλικίας έως δύο(2) ετών και κατά μία(1) ώρα εφόσον τα παιδιά σου είναι ηλικίας από δύο(2) έως τεσσάρων(4) ετών. Σε περίπτωση γέννησης τέταρτου παιδιού το μειωμένο ωράριο εργασίας παρατείνεται για δύο(2) ακόμη χρόνια.

• Δικαιούσαι εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή του παιδιού σου, εφόσον δεν κάνεις χρήση του μειωμένου ωραρίου.

• Εφόσον είσαι άγαμος ή χήρος ή διαζευγμένος γονέας, ή γονέας με αναπηρία 67% και άνω, το κατά μία(1) ώρα μειωμένο ωράριο προσαυξάνεται κατά έξι(6) μήνες ή η εννεάμηνη άδεια για ανατροφή παιδιού κατά ένα(1) μήνα.

• Σε περίπτωση διάστασης, διαζυγίου, χηρείας ή γέννησης παιδιού χωρίς γάμο των γονέων του τις διευκολύνσεις του μειωμένου ωραρίου ή εναλλακτικά της εννεάμηνης άδειας ανατροφής παιδιού δικαιούται ο γονέας ,που ασκεί την επιμέλεια.

• Δικαιούσαι να απουσιάζεις ορισμένες ώρες ή ολόκληρη την ημέρα από την εργασία σου με αποδοχές για να επισκεφθείς το σχολείο των παιδιών σου και να ενημερωθείς για την επίδοσή τους(εάν έχεις ένα παιδί έως τέσσερις ημέρες το χρόνο. Εάν έχεις δύο παιδιά και άνω έως πέντε ημέρες το χρόνο. Εφόσον τα παιδιά σου παρακολουθούν μαθήματα σε ιδρύματα διαφορετικής εκπαιδευτικής βαθμίδας, η άδειά σου αυξάνεται κατά μία ημέρα.)

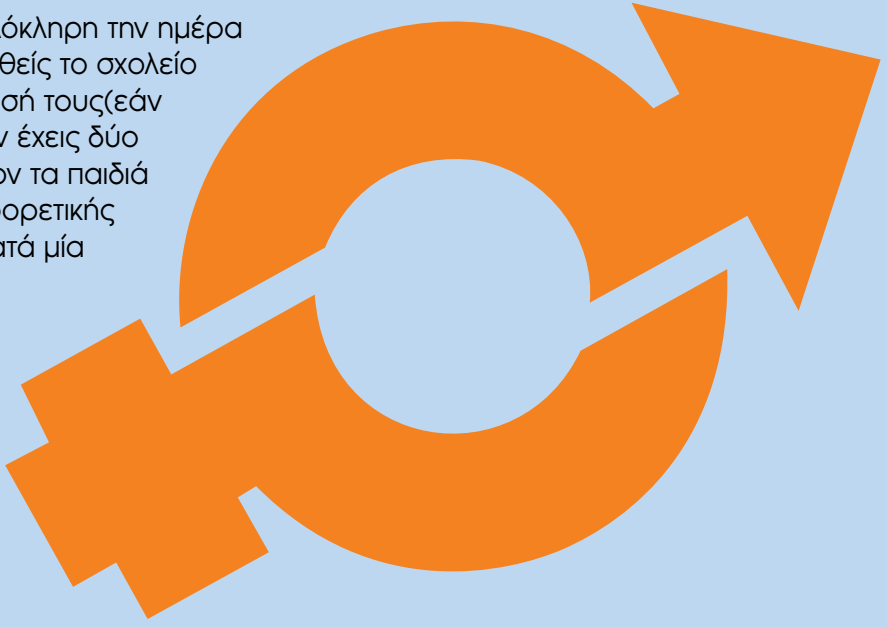

• δικαιούσαι ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο εάν έχεις παιδιά που πάσχουν από νόσημα, το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας, ή έχεις παιδιά που πάσχουν από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΜΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ

Δεν υπάρχει πια ένας αρχηγός στην οικογένεια
Τώρα και οι δύο σύζυγοι πρέπει να αποφασίζουν μαζί για κάθε θέμα της συζυγικής τους ζωής. Η ρύθμιση από τους συζύγους του κοινού τους βίου πρέπει να μην εμποδίζει την επαγγελματική και την υπόλοιπη δραστηριότητα του καθενός από αυτούς και να μην παραβιάζει τη σφαίρα της προσωπικότητάς του. Για τη φροντίδα και τη λειτουργία του σπιτιού παύει να θεωρείται η γυναίκα και μόνο αποκλειστικά υπεύθυνη και οι σύζυγοι από κοινού, ανάλογα με τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής, συμβάλλουν στη φροντίδα του σπιτιού.

Τα βάρη του γάμου
Και οι δύο σύζυγοι έχουν υποχρέωση να συνεισφέρουν ο καθένας, ανάλογα με τις δυνάμεις του, στην αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας, στην αμοιβαία υποχρέωση διατροφής και στη διατροφή των παιδιών τους. Η συνεισφορά αυτή γίνεται με την προσωπική εργασία, τα εισοδήματά τους και την περιουσία τους.

Γονική Μέριμνα
Η «πατρική εξουσία», ο αναχρονιστικός αυτός θεσμός, που έκφραζε, παγίωνε και καθιέρωνε την πατριαρχική οικογένεια και κρατούσε στο περιθώριο τη μητέρα ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ. Καταργήθηκε και η λέξη «εξουσία», γιατί δεν είναι λέξη που ταιριάζει στον καθορισμό των σχέσεων γονιών με τα παιδιά τους. Αντικαταστάθηκε με τη γονική μέριμνα, δηλαδή τη γονική φροντίδα που περιλαμβάνει την επιμέλεια του παιδιού, την εκπροσώπησή του, τη διαχείριση της περιουσίας του που είναι υποχρέωση και δικαίωμα του κάθε γονιού.

Κάθε απόφαση των γονιών σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του παιδιού. Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΥΛΟΥ.

ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ:

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
Γενική Γραμματεία Ισότητας
Δραγατσανίου 8, Πλ. Κλαυθμώνος, 105 59 Αθήνα
Τηλ.: 210 3315292-5 • Fax: 210 3315276 • e-mail: info@isotita.gr • www.isotita.gr

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης & Ηλεκτρονικής Διακύβερνησης
Δ/νση Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού
Βασιλίσσης Σοφίας 15, 106 74 Αθήνα • Τηλ.: 210 3393335-40 • www.gspa.gr

Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
Τμήμα Ισότητας των Φύλων
Πειραιώς 40, 101 82 Αθήνα • Τηλ.: 210 5295182 • www.ypakp.gr
Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας
Σταδίου 29, 101 10 Αθήνα • Τηλ.: 210 3702320-2

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)
Χαριλάου Τρικούπη 51 και Βαλτετσίου, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210 3898000 Fax: 210 3898079 • e-mail: kethi@kethi.gr • www.kethi.gr

Συνήγορος του Πολίτη
Χατζηγιάννη Μέξη 5, *115 28 Αθήνα • Τηλ.: 210 7289600, 210 7289750*
Fax: 210 7292129 • www.synigoros.gr

Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)
Γραμματεία Γυναικών
Πατησίων 69 & Αινιάνος, 104 33 Αθήνα
Τηλ.: 210 8834611-16 • www.gsee.gr

ΑΔΕΔΥ
Λέκκα 23-25, 105 62 Αθήνα • Τηλ.: 210 3246109, 210 3244677
e-mail: adedy@adedy.gr • www.adedy.gr